
2004-09-13

PERSCOMMUNIQUÉ

Vorming van de debetrentetarieven van de Belgische banken

(Artikel gepubliceerd in het Economisch Tijdschrift van het 3de kwartaal van 2004)

www.nbb.be

In het artikel worden de factoren geanalyseerd die de vorming van de debetrentetarieven van de Belgische banken beïnvloeden. Die debetrentetarieven vormen een belangrijke schakel in het transmissieproces van de monetaire-beleidsimpulsen. Net als in de rest van het eurogebied, is het bankkrediet in België immers een belangrijke financieringsbron voor de particuliere sector.

Het eerste deel van het artikel biedt een overzicht van de voornaamste determinanten van de debetrentetarieven van de banken en onderzoekt ook kort de weerslag van de solvabiliteitsnormen. Het tweede deel analyseert de transmissie van de monetaire-beleidsimpulsen naar de marktrente zonder kredietrisico en vervolgens van de marktrentetarieven naar de debetrentetarieven van de Belgische kredietinstellingen. Ten slotte worden in het derde deel de eerste lessen getrokken uit de nieuwe geharmoniseerde enquête naar de bancaire rentetarieven voor de periode juni 2003-mei 2004.

De centrale bank heeft enkel een sterke greep op de zeer kortlopende rentetarieven van de geldmarkt, waarvan de wijzigingen de overige, langerlopende marktrentetarieven beïnvloeden. De transmissie van de wijzigingen van de daggeldrente naar de marktrentetarieven vermindert, vertraagt en wordt onzekerder naarmate de looptijd toeneemt.

Op haar beurt ligt de curve van de risicoloze rendementen ten grondslag aan de vorming van de debetrentetarieven, omdat ze de kosten van de middelen van de banken beïnvloedt en ook kan worden beschouwd als opportuniteitskosten voor de kredietverstrekking. De debetrentetarieven worden echter ook beïnvloed door een reeks andere factoren, zoals de door de banken gedragen andere kosten en risico's, alsook de concurrentiegraad op de kredietmarkt en het type relatie met de cliënteel.

De transmissie van de marktrente naar de debetrentetarieven, die werd bestudeerd aan de hand van de resultaten van de vroegere enquête naar de banktarieven, is heterogeen: de Belgische kredietinstellingen lijken de tarieven voor kredieten aan vennootschappen sneller en vollediger aan te passen dan die voor kredieten aan gezinnen. In het geval van de consumentenkredieten is de transmissie zeer gering.

Voorts wijzen de gegevens van de vroegere enquête op een verruiming van de marges tussen de meeste debetrentetarieven en de marktrente met een vergelijkbare looptijd tijdens de periode 2001-2003. Een van de redenen voor deze verruiming van de marges is mogelijk een aanpassing aan de voorwaarden in de buurlanden, als gevolg van de grensoverschrijdende fusies van kredietinstellingen. Hoe dan ook, de nieuwe geharmoniseerde enquête naar de bancaire rentetarieven toont aan dat de debetrentetarieven van de Belgische banken momenteel dicht in de buurt liggen van het gemiddelde van het eurogebied, op enkele uitzonderingen na: ze zijn lager voor kredieten aan vennootschappen op korte en middellange termijn maar duidelijk hoger voor rekening-courantkredieten.

Uit de resultaten van de nieuwe enquête blijkt tevens dat de gemiddelde debetrentetarieven variëren volgens het bedrag, de looptijd en het risico van de kredieten. De heterogeniteit van de tarieven lijkt vooral verband te houden met de risicograad en is het grootst bij de rekening-courantkredieten en de consumentenkredieten. Sommige kenmerken van de banken hebben eveneens een impact op hun debetrentetarieven. De banken met de hoogste kapitaalratio hanteren doorgaans hogere rentetarieven, waarschijnlijk om de meest risicodragende kredieten te dekken. De meest liquide banken, daarentegen, lijken lagere rentetarieven toe te passen. Tenslotte bestaat er geen positieve relatie tussen de debetrentetarieven en de omvang van de banken of hun marktaandeel: factoren als de toegang van de grote banken tot goedkopere financieringsbronnen en de verkleining van het risico tengevolge van de omvang van de kredietportefeuille (wet van de grote getallen) of van een cliënteel van grotere ondernemingen krijgen de bovenhand op de eventuele benutting van de marktpositie.